

Payızın vurğunu

Ofelya Babayeva - 70

Tövsiyə ədəbiyyatı

KBT 91. 9

Tərtibçi: Şərəf Əliyeva

Redaktor: Ofelya Qafarova
Yeganə Əhmədova

“Payızın vurğunu” / Tövsiyə ədəbiyyatı // tərt. ed: Şərəf Əliyeva ; red. Ofelya Qafarova, Y.Əhmədova.- M. Ə. Rəsulzadə adına kitabxana filialı, Sumqayıt, 2018.- 19 s.

Ofelya Babayevanın anadan olmasının 70 illiyi münasibətilə M. Ə. Rəsulzadə adına kitabxananın əməkdaşları **“Payızın vurğunu”** adlı tövsiyə ədəbiyyat göstəricisi tərtib etmişdir. Vəsaitdə Ofelya Babayevanın əsərləri, görkəmli şəxslərin şairə haqqında fikirləri və həyat və yaradıcılığını əks etdirən materiallar öz əksini tapmışdır. Vəsait geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Payızının vurğunu

Payızının vurğunu,
Gah hamar, gah nahamvar,
Yollarının yorğunu...

Ofelya Babayeva

Payızdır. Duyğular kimi təbiət də neçə rəngə çalır. İçi tərpedən, ruhu titrədən qızıl-qır-mızı payız yer üzünü öz ağışına alıb. Payızlaşan təbiətin ilıq nəfəsində, küləyin əsimin-də, yağışın pıçılısında, yarpaqların xallanıb üzülməsində, xəzəllərin təşvişində qəribə bir ahəng var. Qulaqlarımda bir şeir səslənir. Misra-misra, söz-söz çırpınır bu boz dün-yada və bir gözün giləsinə yığmaq istəyir bu boyda kainatı ağı-qaralı, taleli-alesiz in-sanlarıyla birgə.

Gözümün giləsinə
Sıxmışam kainatı
Yumub, açdım birçə an
İtirdim bu həyatı.

Və ya həmin şeirin başqa bəndində:

Dünən yoxdur, bu gün var
Ömür xəzri, gilavar,
Sabah varmı? Ya qismət,
Sabaha bir ömür var...

Bu həzin, kövrək misraların müəllifi gözəl şairə, Azərbaycan Yazıçılar birliyinin üzvü, Respublikanın Əməkdar müəllimi, “Şöhrət” ordenli, “Araz” Ali ədəbi mükafatı laureatı, “hələ gənc yaşından məktəb direktoru, sonra Maarif müdiri işləmiş, sadalanan-sadalan-mayan neçə-neçə titullar, mükafatlar sahibi, neçə-neçə kitablar müəllifi, bütün vəzifələrdən daha

çox yuxarıda duran Ofelya Babayevadır. Ofelya xanım uzun zamandır ki, Sumqayıtda yaşayıb yaradır. Hamı, hər kəs onu tanıyır və sevir. O da yaşadığı şəhərin sakinlərinin problemlərindən kənarda qalmır, qala bilmir. Bacardığı kimi onlara köməklik edir. Ciddi, zəhmli baxışlarının arxasında həlim, kövrək bir ürək daşıyır bu xanım. Ürək--dən axıb gələn misraların arxasından bənövşə kimi boy verir o ürək. Hisslərini hayqır-madan, həzin-həzin pıçıldayır gecələrin kar qulağına. Gördüklərinə, duyduqlarına rəng verib köçürür ağ vərəqlərə. O kədəre, tənhalığa, ağrıya-acıya yaxa vermir, aciz qalıb gileylənmir. Kədər, nisgil qarşısında mətanətlə, cəsaretlə dayanan bu xanım Vətən, Ana, Övlad sevgisi qarşısında qadınlıqdan, analıqdan qaça bilmir. O, ulvi sevgiyə könüllü təslim olur. Əsl azərbaycanlı qadını kimi O, narahatdır – ikiyə bölünmüş vətənin taleyi üçün, itirilən, əsir düşən torpaqlar üçün, vətəndaşlar üçün narahatdır. Amma o, bunu heç vaxt pafosla, hay-küylə, çığırtı ilə demir. Sakit, pıçılıyla və yanğıyla deyir...

Bəzən şeirlərində dünyaya meydan oxuyur: “Dünya, eşit məni...”, bəzən isə ağırlı-acılı günlərində Bakımıza üz tutub təsəlli verir, onu ovutmağa çalışır:

Ağlama, ağlama, hünərli Bakım,
Mənim əziz Bakım, kədərli Bakım,
Dolanım başına qəhərli Bakım,
Güllələr sinəni edibdi gül-gül,
Bu dərdi çəkməklə qurtaran deyil.

Uilyam Folkner deyir: “Yazıçı həqiqəti yazmalıdır. Yalan-kitablara yol tapa bilər, amma heç vaxt əsl ədəbiyyat ola bilməz. Yalan-orduları hərəkətə gətirə bilər, bir xalqı aldadıb yolundan sapdırma bilər, hətta özünü “həyat” qələminə verə bilər, amma heç vaxt böyük ədəbiyyata çevrilə bilməz”. Saxtalıqdan çox uzaq, öz hissləri, öz yaşantıları, duyğularıdır çevirir sözə

Ofelya xanımın. Söz-bu dünyada ilk iki insan olandan sonuncu iki insan qalana qədər mövcud olan Söz. Ən etibarlı dostdur söz, ən gözəl yoldaş – yol yoldaşı. “Yollar gözümdən keçir”, - deyir Ofelya xanım. Yollar gözündən keçib onu öz içinə aparır, öz dünyasına çəkir. Ofelya xanım ədəbiyyata Azərbaycan məkanında qadın üçün söz deməyin heç də asan olmadığı bir zamanda gəldi. Bütün çətinliklərə sinə gərdi, yazdı-yaratdı. Azərbaycan qadınının SÖZ-ün meydanında da aciz olmadığını sınımaz inadıyla, əyilməz qətiyyəti ilə göstərdi. Və hər dəfə hisslərini, duyğularını sözə çevirdikcə, sözlə ünsiyyət qurub doğmalaşdıqca rahatlandı. Onu daha çoxqadın problemləri düşündürür. Qadınlarımızın cəmiyyətdə üzləşdiyi çətinliklərin çözümlərini yolları, həlli onu Sumqayıtda “Sevil” Qadınlar Cəmiyyətini yaratmağa sövq etdi. O, ziyalı qadınları öz ətrafına topladı. Onlarla birlikdə Sumqayıt qadınlarının problemlərinin bir qismini həll etdi. Onlardan ana-bacı qayğısını əsirgəmədi. Yenə də payızdır. Üstündən-başından tənhalıq yağır bu payızın. Ofelya xanımın şeirlərinin içindən bir qırmızı xətt kimi keçir bu tənhalıq – ruhunun tənhalığı. Və tənhalıqla yanaşı bu kiçik dünyadan çox, yuxarıda durub baxan bir baxış duyulur o şeirlərdən. O da payızda gəlib dünyaya. Yox, gəlməyib. Alın yazısı çəkib gətirib onu bu dünyaya. Bəlkə elə həyatın özünə də dərs vermək üçün gətirib bu dünyaya?.. Hələ bundan sonra neçə-neçə payız gələcək. Hər payız Ofelya xanımın yaşının üstünə yaş gətirəcək. O da neçə-neçə ilahi söz deyib, söz-söz çiçəkləyəcək.

Ofelya Babayeva düşüncələri

Adamlar içində tənhayam, tənha,
Arzu-diləyim də pərən-pərəndir.

Ofelya Babayeva

Bəzən arzu və istəklərim digər insanların arzu, istəkləri ilə üst-üstə düşməyəndə özümü tənha hiss edirəm. Bu gün cəmiyyətdəki bəzi neqativ hallar, insanların bir-birindən nəhəng divarlarla aralanması, bir-birinə mənəvi yox, sadəcə maddi cəhətdən yaxınlıq göstərməsi məni tənhaladır. Bax, bütün bunların fonunda mənə elə gəlir tənhalığının da bir əsası var. Gerçəkçi şair olduğum üçün hesab edirəm ki, həyatda bu gün nə varsa onların hər biri ürəyimdən keçib gedir. Yenə də şeirlərimin birində deyirəm: “Saxta hörmətlər şair ürəyimi dəlib keçəcək”. Bəli, o saxta hörmətlər, saxta gülüşlər şair ürəyimi bir güllə kimi dəlib keçir. Necə ola bilər ki, vəzifəyə, pula görə insanlar bir-birinə hörmət edir, maddiyyata görə nəse düşünür. İnsanların bir-birinə uy-ğün baxışları, uyğun fikirləri olmalıdır. Çox təəssüf ki, indi insanlar ümumi dünyabaxışından, ümumi dünyagörüşündən məhrum olublar, nələrə bir-biri ilə bölüşürlər. Özündən böyüklərin qarşısında ancaq farağət dayanırlar. Özündən kiçiklərin yanında özünü şir, pələng kimi göstərirlər. Bütün bunlar da mənim yaradıcılığımın keçir. Təkcə mənim yox, elə normal, progressiv insanın da ürəyini yaralayır. Cəmiyyətlə bir qədər uyuşmayan hallar da gəlib yaradıcı dünyaya çıxır. Təvazökarlıq kimi səslənsə də, özümü dürüst insan hesab edirəm. Dürüst insan da cəmiyyətdə olan neqativləri görüb necə xoşbəxt ola bilər? Əgər qonşun acdırsa, cəmiyyətdə özünə yer tapa bilmirsə, necə xoşbəxt ola bilərsən? Əslində lap qədim İçərişəhərliyəm. Bütün arxa-dönəmə də oralıdır. Amma vaxtilə valideynlərim Sumqayıt şəhərinə təyinatla gəliblər və elə dünyalarını da burda

dəyişiblər. Mən də burda qalmışam, işləmişəm və bu şəhər mənim üçün çox doğmadır. Bütün ömrümü demək olar ki, burda yaşamışam.

Düzdür, Sumqayıtla Bakı arasında o qədər də böyük bir məsafə yoxdur. Bakıda da mənzilim var, amma uzun illərdir mənə rahatlıq gətirən bağ evimdə yaşayıram. Bu qumlu sahilləri şəhərin o qarmaqarışıqlığına dəyişməyəm.

Deməzdim ki, tədbirlərdə tez-tez iştirak edə bilərəm. Təbii ki, ədəbi mühitlə də əlaqələrim var. Hazırda elə bir zamandır ki, ədəbi mühitə virtual çıxış imkanı var. Yəni, bütün tədbirlərdə iştirak etməsəm də, internet vasitəsilə hamısını izləyə bilərəm. Sumqayıtın da öz ədəbi mühiti var, etiraf edirəm ki, onlarla da tez-tez görüşə gedə bilmirəm. Amma yaşca böyük olduğuma görə daima yanıma ziyarətə gəlirlər. Onlar hər biri mənə çox doğmadır. Məsələn, şair Ağasəfa uzaq dağlardan həftədə bir dəfə yanıma gəlir, şair İbrahim İlyaslı da həftədə bir dəfə məni ziyarət edir. O, rəhbər olduğu Əli Kərim adına klubda hər həftə tədbir keçirir, oradan çıxandan sonra yanıma gəlir ki, tədbirin ikinci hissəsini keçirsin. Sonra Zirəddin Qafarlı, Əyyub Qiyas, Xatirə Fərəcli və bir çox yazıçı və şairlər gəlir. Mənə elə gəlir ki, onların gəlişi ilə mənim o kiçik iş otağım bir az da genişlənir. Çünki onu da ədəbiyyatın ixtiyarına verirəm. Digər tərəfdən, səs-küyü sevmədiyim üçün çox vaxt tədbirlərdə iştirak edə bilmirəm. Bəzən gənc nəslin xoşagəlməz hərəkətləri, özündən qabaqkı nəslə sayğısız münasibəti məni çox incidir. Səhv etmərsən Həmzətovun sözləridir: “Əgər sən keçmişə güllə atsan, gələcək səni topa tutacaq”. Əgər bizim keçmişimiz yoxdursa elə bilin ki, özülsüz bina üzərində durmuşuq. Binanın mütləq özülü olmalıdır. Mənə elə gəlir ki, bizdən öncə olan nəsillər o binanın kərpiclərini qoya-qoya gəlib. Biz də bunları davam etdirib gələcək nəsillə ötürməliyik. Bilirsiniz, zaman hər şeyi yerbəyer edəcək və bilinmir Azərbaycan ədəbiyyatında kimlərin adı qalacaq, kimlərin adı qalmayacaq. Ona görə də bir-biri ilə didişmək, təhqir etmək, böyük şairlərimizi aşağılamaq nəyə lazımdır? Mən Səməd Vurğuna olan hücumları çox yersiz

hesab edirəm. Biz “Azərbaycan” şeiri ilə böyümüşük. Heç bir yazısı olmasaydı Səməd Vurğunun tək cə “El bilir ki, sən mənimsən, yurdum yuvam məskənim sən” misraları da olsaydı bəs edirdi. Axı, biz Səməd Vurğunu, Mikayıl Müşfiqi, Cəlil Məmmədquluzadəni, Ordubadını necə inkar edə bilərik? Bunlar XX əsrdən qalan o sütunlardır. Amma daha kimlər qalacaq, bax onu zaman göstərəcək. Elə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri Anar müəllimin özünə nə qədər hücumlar olur. Anar müəllim nə prezident, nə də kral deyil, amma o çox gözəl yazıçıdır. Neçə nəsillə onun yazıları ilə tərbiyələnilib. Onun istər sevgi, istərsə də, ictimai siyasi əsərlərindən ibrət dərsi alıblar. O çox namusla yaşamış insandır. Bir də digər yazıçıların bir-birinə olan münasibəti məni incidir. Bəlkə də, bu 20-30 ildə heç on dəfə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinə getməmişəm. Yeri gəlmişkən, “Birlik” haqqında da danışmaq istəyirəm. “Bəstəkarlar”, “Rəssamlar” ittifaqı adı ilə qalıb, amma “Yazıçılar” birlik olub. Məncə “birlik” sözü bir az da onu kiçiltmək kimi səslənir. 1971-ci ildən müəllim işləmişəm. Sonra direktor müavini, direktor, təhsil şöbəsinin müdiri və yenidən direktor olmuşam. İşlədiyim illər ərzində xeyli sayda ideya və layihələrim olub. 43 il ərzində bu ideyaların demək olar ki, əksəriyyətini hə-yata keçirmişəm. Sumqayıt təhsil şöbəsinin rəhbəri olanda mənim layihəm əsasında 8 illik məktəblərin hamısı tam orta məktəbə keçdi. Sonra 5 yeni tipli məktəblər yaratdıq. İndi onlar respublikada ən yüksək təhsil verən məktəblərdir. Təbiət təmayüllü gimnaziya, “İstedad” liseyi, “Təfəkkür” və başqaları var. Biz o zaman təhsildə xeyli islahatlar apardıq və gənc kadrlar irəli çəkildi. Onlar da bizim etimadımızı doğrultdular. Sonra ağır zamanlarda işğal olunmuş torpaqlardan gələn ziyalılar üçün rayonların adı ilə məktəblər açıldı və onlar yerləşdirildi. Bu da çətin bir proses idi. Sumqayıtla bağlı bütün tədbirlərdə iştirak etmişəm. Ulu öndər Heydər Əliyev 16 dəfə Sumqayıtda olub və bu 16 tədbirin hamısında mən iştirak etmişəm. İndi ən böyük ideyalarım

biri də odur ki, azərbaycanlı şagirdlər daha yüksək təhsil ala bilsinlər. Bunun üçün də ilk olaraq Azərbaycan dilini, onun tarixini yaxşı bilməlidirlər, eyni zamanda şagirdlərə vətənpərvər duyğular aşılanmalıdır. Hesab edirəm ki, bunların hamısını bilən insan mükəmməl şəxsiyyətdir.

Məktəb direktoru deyəndə insanın gözünün önündə zəhmli bir obraz canlanır. Həsas qəlbli şairəni zəhmli bir direktor obrazında təsəvvür etmək çox çətindir. Azərbaycanda nədənsə direktor, rəhbər işçi deyəndə hökmən zəhmli obraz yaranır göz önündə. Ola bilər, işimdə çox ciddi və zəhmliyəm.

Azərbaycan dilində bir, rus və Ukrayna dilində iki kitabım çap olunub. Bəlkə də, mənim dörd yox, qırx kitabım çap olunardı. Bəlkə də, sözə məsuliyyətlə yanaşdığım üçün hər misranın, hər sözün üstündə əsdiyim üçün dörd kitab var. Bir insan kimi ciddiliyi sevirəm. Təbii ki, insan günahlardan xali deyil. Belə götürəndə şair elə ən böyük müəllimdir, o da oxuculara nələri isə öyrədə bilər. Amma təəssüf ki, indi müəllim sözünün də deqradasiyaya uğradığını görürük. Test imtahanında istədiyi sahəyə gedə bilməyən sonda gəlib müəllimliyə düşür. Ən az bal toplayan insanlar müəllimliyə gedir. Əgər hər hansı işdə sevgi yoxdursa, iş də zəif olacaq. Təbii, müəllimlərin maddi vəziyyəti də yüksəlsə, onların mənəvi xüsusiyyətləri də yüksələr, müəllimliyə də maraq artar. Məktəblərdə kişi müəllimlər çox kasaddır. Bəzən deyirlər ki, niyə oğlanlar qəhrəman deyillər. Onlar məktəbdə də, evdə də qadın görürlərsə, sizcə, kimə oxşamalılardırlar? Mən yaradıcılığı işə qurban verməmişəm. Ağabəyim ağa dörd misrası ilə tarixdə qalıb. Mən də təbii ki, hansısa bir misramla ədəbiyyatda qalacam. Əsas məsələ kitabın sayında yox, keyfiyyətində, sözlərin ləngərindədir.

Həyatı

Ofelya Hacıməmməd qızı Babayeva 28 sentyabr 1948-ci ildə Abşeron rayonunda qulluqçu ailəsində anadan olub. Sumqayıt şəhərində 13 saylı tam orta məktəbdə təhsil alıb. Bakı Dövlər Universitetinin filologiya fakültəsini bitirib. Əmək fəaliyyətinə müəllim kimi başlayıb, Sumqayıt şəhər məktəblərində çalışıb. 6, 11, 16 saylı məktəblərdə direktor işləyib.

1987-1997-ci illərdə Sumqayıt şəhər xalq təhsili şöbəsinin müdiri işləyib. Qabaqcıl "Maarif xadimi", "Maarif əlaçısı", "Əməkdar müəllim" fəxri adları və "Şöhrət" ordeni (2009) ilə təltif edilmişdir. Ədəbi fəaliyyətə orta məktəbdə oxuyarkən başlayıb. Şeirləri rus, ukrayna, latış, ingilis, fars, türk, ərəb vəs. dillərə tərcümə edilmişdir. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvüdür.

Yaradıcılığı

Təklil Allah ilə
Olmaq deməkdir.
Təklərə tək Allah
Özü köməkdir.

Ofelya Babayeva

Təklildən, tənhalıqdan yazsa da, onu həmişə çoxsaylı insanları n, dostlarının, müəllim yoldaşlarının əhatəsində görmüşük. Amma min adamınıçində olsa da, şeirində yazdığı kimi, o, təkdir, tənhadır, ona görə ki, şairdir. Olsun ki onun dostları təbiəti etibarilə nikbin olan bu xanımın bir anlığa da olsa, gözlərinə çökən o tənhalıq kədərini sezməyiblər. Gözlərində yox, şeirlərində. Onun təkliyi özü üçün yaratdığı və heç kəsin oraya daxil ola bilməyəcəyi balaca bir vadidir. Onun tənhalığından, təkliyindən doğur şeirləri.

Bu tökülən yarpaqların biriyəm,
Payız qəmim qoymur daha kiryəm.
Nə qədər ki, hələ sağam, diriyəm,
Ürəyimdən bu asılan qara daş
Çiçəklənib göyərəydi bir gün kaş.

Bu dünyaya gəlişimiz öteri,
Bu dünyadan gedişimiz əbədi.
Fırlandıqca yerin-göyün məhvəri,
Gəlməyəydi yaşısızın üstə yaş
Qovuşaydı həsrətlilər bir gün kaş.

Ofelya xanımın şeirlərində məhz ümidlər, arzular dalınca boylan bir qəlbin nisgilləriylə üzüzə qalır. Onun lirik qəhrəmanı böyük dünyamızın amansız çarpışmaları, ictimai siyasi burulğaları, təzadları, mənəvi ziddiyyətliəri fonunda bir mələk kimi sadədil, bir çiçək kimi kövrəkdir.

Elə buna görə də dünya onun nəzərində mələk və çiçək kimidir

Körpələrin gözlərində yuxusan,
Yuxularda şirin layla oxusan,
Yuxuların həmişə süd qoxusun,
Körpə dünyam, cavan dünyam,
gənc dünyam,
Qalmaqaldan uzaq dünyam,
dinc dünyam.
Kədərinə mən şerikəm,
Mən, dünyam,
Sevinci də kədəri də tən dünyam.

Ofelya Babayeva ilk şeir yaradıcılığına 10-11 yaşlarında başlayıb. 1964-cü ildə "Azərbaycan" adlı ilk şeiri dərc edilmişdi. Sonralar "Sevinc", "Dalğalar", "Səfərə çıxıram" şeirlər kitabı nəşr edilmişdir.

Ay işığı, gecələrin qərib görünüşü, ulduzların xumar-xumar Sayrışması bu romantik mənərə Ofelya xanımın şeirlərində poeziyanın gur işığına bürünür. Doğmadolaylar, həsrətlilər kimi qovuşan cığırlar anasının qollarını xatırladır, uzaqdan görünən qarlı gədiklər min ilin sirrini özündə saxlayır. Ofelya Babayevanın "Xızı salnəməsi"ndə hər bir məqam şeiriyyətlə qovuşur. Xızı Azərbaycan təbiətinin nadir bir əsəridir və bu əsərin bir çox səhifələri O.Babayevanın şeirlərində vərəqlənir: "Son payız", "Bahar yelləri", "Yağış" bunlar təbiətin bir şairin gözündə, hissində, duyğusunda yaşayan gözəllikləridir.

Seyrək bulud göydə üzür tül kimi,
Gülə-gülə gözlərindən yaş tökür.
Yoxsa qəmi səmadan da qəlbimi?
Şimşəklərin qəzəbilə hönkürür.

Buludlardan qopub gələn ağ yağış,
Yer üzünə qovuşmağa can atır.

Sən göylərin nəğməsisən, yağ, yağış,
Hər xalında neçə-neçə sirr yatır.

Salxım söyüd pərişandır, ona bax,
Asta-asta tellərini bir dara.
Buludların qulağına sırğa tax,
Qoy oxşasın toya gedən qızlara.

Lirik qəhrəmanın sevgi dünyası da təbiətin ritmi, ahəngi və nizamı ilə vəhdətdədir. Sevənlər içində tənha qadının arzusu, diləyi pərənperəndir, elə yalqızdı ki... Və bu yalqızlıqımı buludları kövrəldib?

Dağlar da bu payız mənə bənzəyib,
Dumanlar, tüstülər çıxır başımdan.
Deyirlər saçıma qırov düşübdür...

Və sonra

Ömrün qışı səndən, məndən gen deyil
Qəlbin odu heç azalmır ilbəil.
Xatirələr buludundan, ey könül,
Leysan kimi bu dünyaya yağ yenə.

Və sonra:

Min aləm yaşayır hər həvəsində,
Gah sevinc oxunar, gah qəm səsində.
Yasin surəsitək son nəfəsimdə
Hamıyçün avazla belə oxuma
Bu bənövşə ürəyimə toxunma.

Kitabda ən həzin, ən qüssəli şeirlər Ana haqqındadır və Ofelya xanım bir Ana obrazı ilə poeziyamızın Ana obrazlarına yenisini əlavə edib. Görün nə yazır: "Yağış yağır düzlərə Ana qayğısı kimi. Şəfəq qonar üzülərə Ana qayğısı kimi". Və ya:

Adı tək özü də günəşdi, aydı
Camalı qüdrətdən bəxşişdi, paydı.
Bir vaxt gözəllərə sirdaşdı, taydı,
İndi yavaş-yavaş qocalan anam,
Qocala-qocala ucalan anam.

İstedadlı şairə Ofelya Babayevanın "Dünya, eşit məni" şeirlər kitabından söz açırıq. Bu, onun dördüncü kitabıdır. Qırx illik yaradıcılığı üçün dörd kitab bəlkə də çox kiçik rəqəmdir. Amma Ofelya xanım şairə, sənətə məsuliyyətlə yanaşır. "Dünya, eşit məni" kitabında Ofelya Babayevanın seçmə şeirləri toplanıb. Sevgi aləmindən, təbiətin gözəlliklərindən, işıqdan, həyatın, gerçəkliyin qaranlıq nöqtələrindən həm mərəd, həm namərəd adamlardan, sevincli və həm də kədərli anlarında yazır. Bizim unudulmaz ağbirçək şairimiz, vaxtilə Məmməd Səid Ordubadinin "Müasir şeirimizin Məhsəti" adlandırdığı Mirvarid xanım Dilbazi yazırdı: "Ofelya Babayevanın şeirlərini bizə sevdiren cəhətlər hansılardır? Hər şeydən əvvəl, bu poeziya nümunələrinin səmimiyyəti və təsvir olunan hadisələrin təbiiliyi bizim diqqətimizi cəlb edir. Şairə nədən yazır yazsın, onu öz şəxsi ağrıları və nəşələri kimi yaşayır. Həyat hadisələrinə fəal vətəndaş mövqeyindən yanaşır, aktual, müasir dünyamızı narahat edən məsələlərdən bəhs edir.

Marten sobasının qarşısında puçur-puçur tər tökən fəhlə, Sumqayıt göydələnlərinin hər qarışında, daşında, kərpicində barmaqlarının izi olan inşaatçı uğursuz məhəbbətin ağrıları yaşayan, lakin əyilməyən məğrur insan budur. Ofelya Babayevanın şeirlərinin tam olmayan siyahısı".

Elə zənn edək ki, Ofelya Babayevanın haqqında söz açmadığımız digər şeirləri barədə Mirvarid xanımın və eləcə də kitabdakı şeirlər barədə öz təəssüratını ifadə edən gözəl publisist Məmməd Muradın xarakteristikası kifayət edər.

Yeni kitabda ən çox bəyəndiyim iz nümunələrdən biri :

Yaşa bu dünyada bir az narahat,
 Bir azca qüssəli, bir az pərişan.
 Adımı dilinə gətirmə heç vaxt,
 Qəlbində, könlündə yaşat hər zaman.

Səni kim itirə... məni kim tapa,
 Taleyə bağlarıq ümidimizi.
 Əriyə gənəydə qar topa-topa,
 Qüzeylər hifz edər izlərimizi.

Bu tale oyunu gizlənpaç deyil,
 Qəm yemə, sən varsan,
 mən varam, demək.
 Bu dünya çiçəkmiş-lalə, qərənfil,
 Bir azca tufanmış, bir azca külək.

Ofelya Babayevanın həyat və yaradıcılığının əsas tarixləri

- 1948** Bakının Abşeron rayonunda anadan olmuşdur
- 1964** Sumqayıtda 13 sayılı tam orta məktəbi bitirmişdir
- 1964** “Azərbaycan” adlı ilk şeiri dərc edilmişdi.
- 1965** BDU –nun filologiya fakültəsinə daxil olmuşdur
- 1969** Ulduz jurnalında “ Uğurlu Yol” adlı şeiri dərc edilmişdi
- 1970** BDU –nun filologiya fakültəsini bitirmişdir
- 1976** AKP – nin XXIX – cu qurultayının nümayəndəsi olmuşdur
- 1983** Azərbaycanın qabaqcıl “Maarif xadimi “ adına layiq görülmüşdür
- 1987** Azərbaycan Müəllimlərinin VI qurultayında çıxış etmişdir
- 1987-
-1997** Sumqayıt şəhər Təhsil şöbəsinin müdiri vəzifəsində çalışmışdır
- 1989** Azərbaycan Müəllimlərinin VII qurultayının nümayəndəsi olmuşdur
- 1990** Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvüdür
- 1991** Respublikanın “ əməkdar” müəllimidir
- 1997** 11, 13, və 16 sayılı məktəblərdə məktəb direktoru işləmişdir.
- 1991** Respublikanın “ Əməkdar müəllim”idir

Görkəmli şəxsiyyətlər Ofelya Babayeva haqqında

Ofelya Babayeva nədən yazırsa yazsın, onu öz şəxsi ağrıları və nəşələri kimi yaşayır, həyat hadisələrinə fəal vətəndaş mövqeyindən yanaşır, aktual, müasir dünyamızı narahat edən məsələlərdən bəhs edir

Mirvarid Dilbazi

Xalq şairi

Ofelya xanım istər təbiət təsvirlərində, istərsə də ictimai-siyasi yazılarında, istər dünyəvifikir ifadə edən yazılarda bitkindir, tamdır.

M. Mehdi

Ofelya xanımın şeirlərində məhz ümidlər, arzular dalınca boylan bir qəlbin nisgilləriylə üz-üzə qalırsan.

Vaqif Yusifli

Filologiya elmləri doktoru

Ofelya xanım bir ana kimi oxşayır dünyanı, hifz etməyi tapşırır, insanları qorumağa çağırır bizi-hamımızı-Yer kürəsinin insanlarını.

M. Murad

Ofelya Babayeva Azərbaycan qadınının söz meydanında da aciz olmadığını sınımaz inadıyla, əyilməz qətiyyəti ilə göstərir. Və hər dəfə hissələrini, duyğularını sözə çevirdikcə, ünsiyyət qurub doğmalaşdıqca, elə bil rahatlıq, dinclik tapır Ofelya xanım.

Xatirə Fərəcli, şaire

Əsərləri

Kitabları

1. Sevinc : Vətənim ; İstəmirəm ; Dünyada Sumqayıt var ; Müəllim ; Qobustan ; Məktəb ; Şələlə / Ofelya Babayeva .- Bakı : “Gənclik “ , 1976 .- 52 s.

Kitabın içindəkilər : Doğma yurdun nəğmələri : Vətənim, İstəmirəm, Dünyada Sumqayıt var, Yaz çağı..., Poladəridən, Sevinc, Müəllim, Vətən qızları, Sən nəğmələr qoş, Qobustan, Bahar gətirdin, Məktəb, Qayıdam gərək, Sumqayıt nəğməsi, Sürücülər, Açılar səhər, “Küçə...”, Doğma dolaylar, Meşənin, Payız lövhələri, Şələlə, Bahar yelləri, Yağış, Çatdımı mənzilə?... , Gecələr, Şagirdlərim, Yadıma düşürsən, Çəkmə məni imtahana, Böyük yarı, Arzu, Bircə an unutsaq, Çiçəklər, Dəniz yaxın olanda, Atamı anarkən, Mənim ölkə. **Uşaq şeirləri :** Darı, Çinar, Günəş, Əyripəncə sağalacaq, Sağ ol, nənə.

2. Dalğalar: Şeirlər : Azərbaycan; Yaşamaq gərək; Ümid; Çinarlar; Fərəh; Küləklər / Ofelya Babayeva .- Bakı : “ Yazıçı”, 1984 .- 62 s.

Kitabın içindəkilər : Dünənim, sabahım : “Hələ deməmişəm ürək sözümlü”, Azərbaycan, Fəhlə qardaşım, Sumqayıtın bircə anı, Yaşamaq gərək, “Bu dünyada...”, Vurğunu, Ümid, Çinarlar, Fərəh, Ata həsrəti, Dünya, hifz et, Analar yollara baxır, Həsərət bayatıları, Dünənim, sabahım, Küləklər, Leysan, Gülbahar, Ucalan anam, Həsərət, Səni bu dünyaya bağlayan ola, Son səfər, Dünyada, Yenə də qışdır,

Taleyim, Dünyam, Əhvali-ruhiyyə, Dağlara, Gələrəm, Dedin, Namərd, Oğul o kəsdir, Ay ürək, Səhər, Axşam, Gecə, Dalğalar, Ata çay, Yalçın qayalar, Dağlar sükutdadır, Məktəb illəri, Düşüncələr, Kövrək anam, Gecələr, Payız küləyi, Bir ana köçdü, Xızı dağları, Şeirlərim. **Necə xoşbəxt idik** : illər, Gələrəm, Sənsiz, Təsadüfən, Sən həm günəş idin, Qar imiş, Buludlar kövrəlib, “Bu tükənməz...”, Rübailər, Ürək olaram, Saz deyil, Axtarma məni. **Yaz küləyi** : Məktəbə gedirəm, Yaz gəldi, Yuxu, Sayıram, Neçədir yaşım, Bahardır, Cücə çəkmişəm, Azmaram, Yay günü, Yaz küləyi, Qar, Yağış, Mayak, Gözəldir, lalə, Jalə, Aydan və Toplan, Aydan.

3. Səfərə çıxıram: / Şeirlər /Ofelya Babayeva. - Bakı: Yazıçı.-1992. – 112 s.

Kitabın içindəkilər : Mirvarid Dilbazı. Ön söz **Şeirlər**: Təklük motivləri, Daşam, Bu nə qəribə axşamdır, “Haqq demək istədim...”, Həsət, Yollar, Ürək nə daş deyil..., “Heç bilirsen...”, Yox, daha mən səni sevən deyiləm, Qəm tmədim, Dünyada, Ürəyimə toxunma, Bəlkə tale..., Bilən bilir..., “Ləngiyən, çovuyan...”, Bağışla, Kaş, Dünya hifz et..., Bu həsrət, “Od olsam da...”, “Sən soyuq bir külək”, İntizar, Həsət, “Gecələr tükənər,” harda olsam..., yaşat məni, Ana haqqında ballada, Yollar, “Bu dərdi çəkməklə qurtaran deyil” silsiləsindən, Yalqız çiçək, “Könlümə həsrətlər...”, “Tüstülənə-tüstülənə...”, Bayatılar, Qayıtma, Sevincim, İlahi, sən mənə bir az səbr ver, Hopp..., Səfərə çıxıram, Qorxu, Sevənlər, “Dünya, eşit məni...”, Günah bizdədir, İstəmirəm, Rübailər, Ümidlə yaşarıq, Dəniz, “Coşuram dağ seli kimi”, Bu dünya çiçəkmiş, “Araz umacağım...”, Təmizlər, Məni sevənlərə, sevməyənlərə, “Kimsə bu qarını...”, Taleyimə günəş düşüb, “Hər üzə gülənə...”, Ömrümdə işıq, Vətən qızları, Qayıdam gərək, Sürücülər, Açılar səhər, “Küçə səliqəsiz...”, Doğma dolaylar, Meşenin, Payız lövhələri, Bahar yelləri, Yağış, Çatdımı mənzilə, Gecələr, Çəkmə məni imtahana, Arzu, Dəniz yaxın olanda, Hələ deməmişəm, Azərbaycan, Ümid, Çinarlar, Dünənim, sabahım,

Xatırla məni, Yadıma düşürsən, Taleyim, Dünyam, Dağlara, Gələrəm, Ata çay, Bu dolaylar, Qıyma, “Günəşədək uzanacaq...”, Od bilirdim, “Bir çəmən çiçəyim...”, Kimə edim bu gileyi, İşə bax, Eşqim, “Avqust şeirləri silsiləsindən, Son payız, Oynaya bilmərəm, İz, Tale kimi, “Xoşbəxtlik, səadət...”, Bəzi mənəbpərəstlərə, Dəniz ömrü yaşa sən, “Sənə adam deyil...”, Ağ qara demə, “İkiyə bölünmüş...”, Bağışla, Bu yazıq, “Bu dünyanın...”, Ehtiyatlı ol, Lalə, Ver qələmini, Yay günü, Tıq-tıq, Zəkiyyə və gəlincik, Jalə, Aydanın cavabı, Qar, Ay ürək, Buludlar kövrəlib, İrəli, Ürək molaram, Biri vardı, Ötən günlər, Payız, külək, yarpaqlar, “Beş oğulun...”, **Mənsur şeirlər** : Ucalan anam, Səni sevmişəm, Romans

4. Dünya eşit məni : Təklük motivləri ; Yaşat məni; Səfərə çıxıram ; Təmizlər ; Məni sevənlərə, sevməyənlərə ; Dəniz / Ofelya Babayeva .- Bakı : “ Qanun “ nəşriyyatı , 2011 .- 192 s.

Kitabın içindəkilər : **Dünənim, sabahım** : Təklük motivləri, Yaşat məni, Səfərə çıxıram, Təmizlik, Məni sevənlərə, sevməyənlərə, Payız, Külək, Yarpaqlar, Dəniz yaxın olanda, Dəniz, Gedən yerim olaydı, Qəm etmədim, Kaş, Günah bizdədir, İz, Dünyam, Dünya, hifz et, Daşam, Bu nə qəribə axşamdır, Dünyada, Ürəyimə toxunma, Bilən bilir, Ay ürək, Taleyimə günəş düşüb, Ümid, Dünənim, sabahım, Kimə edim bu gileyi, Bu dolaylar, Qıyma, İşə bax, “Avqust şeirləri” silsiləsindən, Oynaya bilmərəm, Bəzi mənəbpərəstlərə, Dəniz ömrü yaşa sən, Bağışla, ürəyim, Bu yazıq, Ağ qara demə, Hopp, Qorxu, İstəmirəm, Aynurla Yaqubun söhbətlərindən, Ötən günlərim, Yo gələcək arzular. **Çiyində el dərdi daşıya bilsəm** : İlahi, sən mənə bir az səbr ver, Taleyim, Hələ deməmişəm, Azərbaycan,

“Bu dərdi çəkməklə qurtaran deyil”, silsiləsindən, Ağır gün, Pərişanlıq, Sevincim, Biri vardı, İrəli, Vətən qızları, Qarabağda. **Doğma dolaylar** : Qayıdam gərək, Doğma dolaylar, Ata çay, Açıllar səhər, Gecələr, payız lövhələri, Son payız, Bahar yelləri, Dağlara, Meşənin, Yağış, Çatdımı mənzilə, Çinarlar, Gələrəm, Payız, külək, yarpaqlar, Sürücülər, Ana haqqında ballada, Tək ağacın tək budağı Balam, laylay, Ucalan anam, Analar. **Bu nə etirafdır, nə də tövbədir** : Yox daha mən səni sevən deyiləm, Arzu, Çəkmə məni imtahana, Ömürdə işıq, Xatırla məni, Yadıma düşürsən, Sevənlər, Od bilirdi, Eşqim, Ürək nə daş deyil, Tale kimi, Buludlar kövrəlib, Ürək olaram, Həsərət, Yollar, Bəlkə tale, Bağışla, Bu həsrət, İntizar, Harda olsam, Yalnız çiçək, Qayıtma, Ümidlə yaşayırıq, Bu dünya çiçəkmiş, Yad gələcək arzular, Gedirəm, Mənim Xızım, Çiçəklər qəder incə, polad kimi möhkəm anamın xatirəsinə, İki rübai, Bayatılar, Ofelya Babayevanın yaradıcılığı haqqında bir-iki söz,

Dövri mətbuatda və məcmuələrdə dərc olunmuş əsərləri

5. **Araz umacağım** ; Təbriz diləyim; Qanadlanan quşdun dəniz: Şeirilər // Ofelya Babayeva // Ulduz .- 1989.- № 3.- S. 38
6. **Bakı, yanvar,1990** / Ofelya Babayeva // Ədəbiyyat və incəsənət.-1990.- 16 fevral.-s.7
7. **Dünyada Sumqayıt var** /Ofelya Babayeva /Bu yurdun aşılmaz dağları qala. – Bakı : “Yurd”, 2001. – S.34-35.
8. **Vətən; Vətənim** /Ofelya Babayeva /Bu yurdun aşılmaz dağları qala. – Bakı : “Yurd”, 2001. – S.33-34
9. **Ucalan anam** /Ofelya Babayeva /Vətənim, Anam, dilim. – Sumqayıt : “Zərdabi” Nəşriyyat-Poliqrafiya MMC, 2004. – S.185
10. **Ucalan anam** /Ofelya Babayeva /Ana! Ana! Ana!-antologiya. – Bakı : “Nurlan”, 2006. – S.369.
11. **Gözümün gilesinə; Getdin dünyam oldu viran; Keçdim bu yolları səssiz-səmirsiz** /Babayeva O. //Sumqayıt. – 2007. – 3 mart. – S.4
12. **Həsərət nəğməsi** /Ofelya Babayeva /Poeziya Günü. – Bakı : “Vektor” Nəşrlər Evi, 2009. – S.214-215.
13. **Sumqayıtın bircə anı** / Ofelya Babayeva./ Həzin nəğmələrdə yaşayan şəhər.- Poeziya almanaxı.- “ Sumqayıt :2009.- S. 37.
14. **Uşaq şeirləri: Darı; Çinar; Günəş; Əyripəncə sağılacaq; Sağ ol nənə;** / Ofelya Babayeva .- Sevinc.- Bakı : “ Qanun”nəşriyyatı,- 2011.- S. 46 – 50.
15. **Azərbaycan; Hələ deməmişəm; Xatırla məni; Sumqayıt; Ürəyimə toxunma** / O. Babayeva // Sumqayıt. - 2012. - 26 may. - № 25/26. - S. 7.

- 16. Vətən; Qarabağda; Mənim Xızım; Ana; Bilmədim**
/Ofelya Babayeva // 525-ci qəzet.-2016.-21 may.-S.19
- 17. Ay ürək;** İntizar / Ofelya Babayeva // Sumqayıt.- 2017 .- № 10 – 11.- S.5
- 18. Bilmədin;** Tar; Vətən / Ofelya Babayeva // Sumqayıt .- 2018 .- 22 sentyabr .- № 39.- S.4
- 19. Vətən.** Şeirlər // Ofelya Babayeva // Azərbaycan jurnalı.- 2018.- № 3.- S. 38

Publisistik məqaləsi

- 20. Yaradıcı ziyalıların Sankt - Peterburq görüşü:** Səfər təəssüratı /Babayeva, O //Sumqayıt.- 2004.- 23 oktyabr .- S. 2.

Redaktoru olduğu və ön söz yazdığı kitablar

- 21. Cabir Novruzun itmiş əlyazmaları** /Tərtibçi: M. Cabiroğlu; Red.:V. Cabiroğlu; Ön sözün müəllifi: Babayeva, Ofelya/- Bakı: Çarşıoğlu.-2005.-112 s
- 22. Fərəcli, Xatiə.** Sənin səadət mənəm /Fərəcli X. /red. – S.Sarvan ; ön söz.müəl.: O.Babayeva. – Bakı : “Adiloğlu”, 2007. – 56 s.

Ofelya Babayevanın həyat və yaradıcılığı haqqında

kitablar

- 23. Ağ çiçəkləri sevirəm,** bir də hüdudsuz göylərin rəngini : Ofelya Babayeva ilə müsahibə // Aygün Hacıyeva, Eyruz Məmmədov. Sumqayıtım mənim.- “ Sumqayıt” nəşriyyatı.- 1999.- S. 436 – 439.
- 24. Şair , Pedaqoq və maarifçi :** Ofelya Babayevanın həyat və fəaliyyəti haqqında / Qalib Əhmədov, Beydulla Vəziroğlu. Sumqayıt və sumqayıtlılar. Bakı : “ Zaman “ 1999.- S. 127.
- 25. Dilbazi, M .** Günəşdək uzanacaq qollarım :Xalq şairi Mirvarid Dilbazi Ofelya Babayeva haqqında / Ofelya Babayeva. Dünya eşit məni. Bakı : “Qanun” nəşriyyatı, 2011.- S. 174 – 176.
- 26. Murad, M.** Ofelya Babayevanın yaradıcılığı haqqında bir – iki söz : Yurnalist Murad Ofelya Babayevanın yaradıcılığı haqqında / Ofelya Babayeva. Dünya eşit məni. Bakı : “ Qanun” nəşriyyatı , 2011 .- S.177 – 186.

Dövri mətbuatda dərc olunan məqalələr

- 27. Fərəcli, X.** “Payızın vurğunu”: Sumqayıtlı şairə Ofelya Babayeva haqqında // Sumqayıt.- 2008.- 6 dekabr.- S. 4.
- 28. Həsənli, Ağacəfər.** Səmimiyyətin bədii ifadəsi / O Babayevanın “Dünya, eşit məni” kitabı haqqında // 525-ci qəzet.-2012.- 12 aprel.- S.7.
- 29. Nəcəfxanlı, Əli.** “Ümmanlar eşqilə aşıb daşıram...” / O Babayevanın yaradıcılığı haqqında.- Azərbaycan müəllimi.- 2012.- 27 aprel.- S.8.
- 30. Cahangirli, Zərifə.** Dünya, eşit onu / Ofelya Babayevanın eyni adlı kitabı haqqında .-Sumqayıt.-2012.-26 may.- № 25.-S.7
- 31. Yusifli, Vaqif.** Dördüncü görüş : O Babayevanın yaradıcılığı haqqında.- Ədalət.-2012.-7 aprel.-S.19.
- 32. Fərəcli, X.** Öz payızına vurğun : Ofelya Babayevanın yaradıcılığı haqqında // Qobustan .- 2016.- № 3 .- mart .- S.63 – 64.
- 33. Fərəcli, X.** Payızının vurğunu : Şairə Ofelya Babayeva həyat və yaradıcılığı haqqında // Ulduz.- 2018 .- № 12.- dekabr.- S. 9 – 1015

Köməkçi göstəricilər

Ofelya Babayevanın əsərlərinin əlifba göstəricisi

Dalğalar 2
 Dünya eşit məni 4
 Sevinc 1
 Səfərə çıxıram 3

Ofelya Babayevanın dövrü mətbuatda və məcmuələrdə çap olunmuş əsərlərinin əlifba göstəricisi

Ana 16
 Araz umacağım 5
 Ay ürək 17
 Azərbaycan 15
 Bakı yanvar, 1990 6
 Bilmədin 16, 17
 Çinar 14
 Darı 14
 Dəniz 4
 Dünyada Sumqayıt var 7
 Əyripəncə sağalacaq 14
 Getdin dünyam oldu viran 11
 Gözümün giləsinə 11
 Günəş 14
 Hələ deməmişəm 15
 Həsret nəğməsi 12
 Xatırla məni 15
 İntizar 17
 Keçdim bu yolları səssiz-səmirsiz 11
 Qanadlanan quşdun dəniz 5
 Qarabağda 16
 Qobustan 1

Məktəb	1
Məni sevənlərə, sevməyənlərə	4
Mənim Xızım	16
Müəllim	1
Sağ ol nənə	14
Sumqayıt	15
Sumqayıtın birçə anı	13
Şələlə	1
Tar	17
Təbriz diləyim	5
Təklil motivləri	4
Təmizlər	4
Ucalan anam	9, 10
Uşaq şeirləri	14
Ürəyimə toxunma	15
Vətən	8, 16, 18, 19
Vətənim	8
Yaşat məni	4

Ofelya Babayevanın həyat və yaradıcılığı haqqında yazan müəlliflərin əlifba göstəricisi

Dilbazi, M.	25
Əhmədov, Q.	24
Hacıyeva, A.	23
Məmmədov, E.	23
Murad, M.	26
Vəziroğlu, B.	24

Ofelya Babayevanın həyat və yaradıcılığı haqqında yazılan əsərlərin əlifba göstəricisi

Ağ çiçəkləri sevirəm, bir də hüdudsuz göylərin rəngini	23
Günəşədek uzanacaq qollarım	25
Ofelya Babayevanın yaradıcılığı haqqında bir-iki söz	26
Şair, pedaqoq və maarifçi	24

Ofelya Babayevanın redaktoru olduğu və ön söz yazdığı kitabların əlifba göstəricisi

Cabir Novruzun itmiş əlyazmaları	21
Sənin səadət mənəm	22

Ofelya Babayeva haqqında dövrü mətbuatda yazan müəlliflərin əlifba göstəricisi

Cahangirli, Z.	30
Fərəcli, X.	27, 32, 33
Həsənli, A.	28
Nəcəfxanlı, Ə.	29
Yusifli, V.	31

Ofelya Babayeva haqqında dövrü mətbuatda yazılan əsərlərin əlifba göstəricisi

Dördüncü görüş	31
Dünya, eşit onu	30
Öz payızına vurğun	32
Payız vurğunu	27, 32
Səmimiyyətin bədii ifadəsi	28
“Ümmanlar eşqilə aşib daşıram”	29

MÜNDƏRICAT :

Payızının vurğunu	2
Ofelya Babayeva düşüncələri	5
Ofelya Babayevanın həyatı	9
Yaradıcılığı	10
Ofelya Babayevanın həyat və yaradıcılığının əsas tarixləri	15
Görkəmli şəxsiyyətlər Ofelya Babayeva haqqında	16
Əsərləri	17
Kitabları	17
Dövri mətbuatda və məcmuələrdə dərc olunmuş əsərləri	21
Publisistik məqaləsi	22
Redaktoru olduğu və ön söz yazdığı kitablar	22
Ofelya Babayevanın həyat və yaradıcılığı haqqında	23
Kitablar	23
Dövri mətbuatda dərc olunan məqalələr	24
Köməkçi göstəricilər	25
Ofelya Babayevanın əsərlərinin əlifba göstəricisi	25
Ofelya Babayevanın dövrü mətbuatda və məcmuələrdə çap olunmuş əsərlərinin əlifba göstəricisi	25
Ofelya Babayevanın həyat və yaradıcılığı haqqında yazan müəlliflərin əlifba göstəricisi	26
Ofelya Babayevanın həyat və yaradıcılığı haqqında yazılan əsərlərin əlifba göstəricisi	27
Ofelya Babayevanın redaktoru olduğu və ön söz yazdığı kitabların əlifba göstəricisi	27
Ofelya Babayeva haqqında dövrü mətbuatda yazan müəlliflərin əlifba göstəricisi	27
Ofelya Babayeva haqqında dövrü mətbuatda yazılan əsərlərinəlifba göstəricisi	27

“Payızın vurğunu”

Ofelya Babayeva-70

tövsiyə ədəbiyyat göstəricisi